

POLSKA AKADEMIA NAUK
INSTYTUT HISTORII
POLSKIE TOWARZYSTWO HISTORYCZNE

KWARTALNIK HISTORYCZNY

FOUNDED BY XAWERY LISKE
IN 1887

VOL. CXXIV
2017

ENGLISH-LANGUAGE EDITION
No. 1

WARSAW 2017

This publication has received additional funding from
the National Programme for the Development of the Humanities
(Narodowy Program Rozwoju Humanistyki), in 2016–2021

EDITORIAL COMMITTEE

DÁNIEL BAGI (Pécs, Hungary), RICHARD BUTTERWICK-PAWLIKOWSKI (Deputy Editor; London, Great Britain),
STANISŁAW BYLIŃA (Warsaw, Poland), DOROTA DUKWICZ (Warsaw, Poland), JERZY DYGDAŁA (Toruń, Poland),
MARIAN DYGO (Pultusk, Poland), JERZY EISLER (Deputy Editor; Warsaw, Poland),
YAROSLAV HRYTSAK (L'viv, Ukraine), MAGDALENA HULAS (Warsaw, Poland),
MACIEJ JANOWSKI (Deputy Editor; Warsaw, Poland), TOMASZ JUREK (Poznań, Poland),
BARTOSZ KALIŃSKI (Secretary to the Editorial Board; Warsaw, Poland), TOMASZ KIZWALTER (Warsaw, Poland),
SATOSHI KOYAMA (Kyoto, Japan), WOJCIECH KRIEGSEISEN (Warsaw, Poland),
ROMAN MICHAŁOWSKI (Editor-in-Chief; Warsaw, Poland), KRZYSZTOF MIKULSKI (Toruń, Poland),
MICHAEL G. MÜLLER (Halle-Wittenberg, Germany), BORIS W. NOSOV (Moscow, Russia),
ANDRZEJ NOWAK (Warsaw, Poland), EDWARD OPALIŃSKI (Deputy Editor; Warsaw, Poland),
HENRYK SAMSONOWICZ (Warsaw, Poland), JERZY STRZELCZYK (Poznań, Poland),
PHILIPP THER (Vienna, Austria), JACEK WIJACZKA (Toruń, Poland)

Editors by period: ROMAN MICHAŁOWSKI (The Middle Ages), EDWARD OPALIŃSKI (sixteenth and
seventeenth centuries), RICHARD BUTTERWICK-PAWLIKOWSKI (eighteenth century), MACIEJ JANOWSKI
(nineteenth century), JERZY EISLER (twentieth century)

EDITORIAL BOARD

Institut Historii PAN
00-272 Warsaw, Rynek Starego Miasta 29/31, tel. +48 22 831 02 61
e-mail: kh@ihpan.edu.pl
<http://www.ihpan.edu.pl>

Editor of the English-Language Edition: Richard Butterwick-Pawlikowski
Assistant Secretary to the Editorial Board: Monika Jusupović

© Copyright by Instytut Historii Polskiej Akademii Nauk
Warsaw 2017

© All right reserved. No part of this book may be reproduced, stored in a retrieval system, or
transmitted, in any form or by any means without the prior permission of the publishers,
The Tadeusz Manteuffel Institute of History Polish Academy of Sciences.

© Wszelkie prawa zastrzeżone. Przedruk lub odtwarzanie fragmentów tej publikacji w mediach każdego
rodzaju wymaga pisemnego zezwolenia Instytutu Historii Polskiej Akademii Nauk.

PL ISSN 0023-5903
Nr indeksu 363103

The electronic version of this issue of the *Kwartalnik Historyczny* is the original version
The *Kwartalnik Historyczny* is a peer-reviewed journal

Sales department and bookstore:
Wydawnictwo Naukowe Semper
ul. Bednarska 20 A
00-321 Warsaw
tel./fax: +48 22 828 49 73
<http://semper.pl>
<http://semper.istore.pl>

TABLE OF CONTENTS

From the Editors	5
Robert Kasperski, The Visigothic King Gesalic, Isidore's <i>Historia Gothorum</i> and the Goths' Wars against the Franks and the Burgundians in the Years 507–514	7
Paweł T. Dobrowolski, Popular Justice or Why Were There No <i>Sans-Culottes</i> in America?	39
Dawid Kabaciński, The Attitude of the Catholic Church in Poland to the Spanish Civil War (1936–1939)	79
Jarosław Pałka, The Third World War as Envisaged by Polish Generals at the Turn of the 1950s and the 1960s	111

REVIEW ARTICLES AND REVIEWS

Halina Manikowska, 'Pragmatic Literacy' — Some Remarks on the Work: <i>Medieval Urban Literacy</i>	135
--	-----

*

H.-J. Bömelburg, E. Kizik, <i>Altes Reich und Alte Republik. Deutsch-polnische Beziehungen und Verflechtungen 1500–1806</i> — Urszula Kosińska	147
B. Wagner-Rundell, <i>Common Wealth, Common Good. The Politics of Virtue in Early Modern Poland-Lithuania</i> — Anna Grześkowiak-Krwawicz	153
M. Turda, <i>Eugenics and Nation in Early 20th Century Hungary</i> — Maciej Górny	158
T. Wolsza, 'To co widziałem przekracza swą grozą najśmielsze fantazje'. <i>Wojenne i powojenne losy Polaków wizytujących Katyń w 1943 roku</i> — Wojciech Materski	163

FROM THE EDITORS

The current issue of the English-Language Edition of the *Kwartalnik Historyczny* inaugurates a new series of the journal. This is the first of five issues in English, which will be published thanks to funding from the National Programme for the Development of the Humanities (Narodowy Program Rozwoju Humanistyki). Each will contain original articles and reviews that have not previously been published in any language. In keeping with the mission of the *Kwartalnik Historyczny*, the English-Language Edition's scope will range over Polish and general history from the Middle Ages to the most recent times. We expect the contents of these issues to equal their Polish-language counterparts in quality and that they will be of particular interest to researchers abroad.

Roman Michałowski and Richard Butterwick-Pawlikowski

ABBREVIATIONS

AAN	– Archiwum Akt Nowych, Warsaw
AGAD	– Archiwum Główne Akt Dawnych, Warsaw
AGZ	– <i>Akta grodzkie i ziemskie z czasów Rzeczypospolitej Polskiej z archiwum tak zwanego bernardyńskiego we Lwowie</i> , 25 vols, Lwów, 1868–1935
AHR	– <i>American Historical Review</i>
AIPN	– archiwum Instytutu Pamięci Narodowej
AP	– Archiwum Państwowe
APH	– <i>Acta Poloniae Historica</i>
ASWK	– <i>Akta sejmikowe województwa krakowskiego</i> , 5 vols, 1932–84
ASWP	– <i>Akta sejmikowe województw poznańskiego i kaliskiego</i>
BC	– Biblioteka Muzeum Narodowego im. Czartoryskich, Kraków
BJ	– Biblioteka Jagiellońska, Kraków
BK	– Biblioteka Polskiej Akademii Nauk, Kórnik
BN	– Biblioteka Narodowa, Warsaw
BO	– Biblioteka Zakładu Narodowego im. Ossolińskich, Wrocław
BPAU-PANKr	– Biblioteka Naukowa Polskiej Akademii Umiejętności i Polskiej Akademii Nauk, Kraków
BR	– Biblioteka Publiczna im. Edwarda Raczyńskiego, Poznań
CAW	– Centralne Archiwum Wojskowe
CDS	– <i>Codex diplomaticus nec non epistolaris Silesiae</i> , 3 vols, Wrocław, 1951–64
cf.	– compare
CPH	– <i>Czasopismo Prawno-Historyczne</i>
DN	– <i>Dzieje Najnowsze</i>
DNB	– <i>Dictionary of National Biography</i>
ed.	– editor(s)
EHR	– <i>English Historical Review</i>
f./ff.	– next page(s)
HJ	– <i>Historical Journal</i>
HZ	– <i>Historische Zeitschrift</i>
JMH	– <i>Journal of Modern History</i>
KDKK	– <i>Kodeks dyplomatyczny Katedry Krakowskiej</i> , ed. Franciszek Piekosiński, 2 vols, Kraków, 1874–83
KDM	– <i>Kodeks dyplomatyczny Małopolski</i> , Kraków, ed. Franciszek Piekosiński, 4 vols, Kraków, 1876–1905
KDMaz	– <i>Codex diplomaticus et commemorationum Masoviae generalis</i> , ed. Jan Korwin Kochanowski, Warsaw, 1919
KDP	– <i>Kodeks dyplomatyczny Polski</i> , 4 vols, Warsaw, 1847–87
KDW	– <i>Kodeks dyplomatyczny Wielkopolski</i> , 11 vols, Poznań, 1877–1999
KH	– <i>Kwartalnik Historyczny</i>
KHKM	– <i>Kwartalnik Historii Kultury Materialnej</i>
MGH	– <i>Monumenta Germaniae Historica</i>
MGH SrG	– <i>Monumenta Germaniae Historica, Scriptores rerum Germanicarum</i>
MGH SS	– <i>Monumenta Germaniae Historica, Scriptores</i>
MK	– <i>Metryka Koronna</i>
MPH	– <i>Monumenta Poloniae Historica</i> , 6 vols, 1864–93
MPH s.n.	– <i>Monumenta Poloniae Historica, Series nova</i> , Kraków, 1946–
MS	– manuscript

- ODNB — *Oxford Dictionary of National Biography*
- OiRP — *Odrodzenie i Reformacja w Polsce*
- P&P — *Past & Present*
- PH — *Przegląd Historyczny*
- PL — *Patrologiæ cursus completus. Series Latina*, ed. Jacques Paul Migne, 221 vols, Paris, 1844–64
- PSB — *Polski Słownik Biograficzny*, 1935–
- RDSG — *Roczniki Dziejów Społecznych i Gospodarczych*
- RevHist — *Revue historique*
- RH — *Roczniki Historyczne*
- RHum — *Roczniki Humanistyczne*
- RWHF PAU — *Rozprawy i Sprawozdania z Posiedzeń Wydziału Historyczno-Filozoficznego Akademii Umiejętności*, Kraków, 1874–91
- *Rozprawy Akademii Umiejętności. Wydział Historyczno-Filozoficzny*, Kraków, 1891–1918
- *Rozprawy Polskiej Akademii Umiejętności. Wydział Historyczno-Filozoficzny*, Kraków, 1921
- *Rozprawy — Polska Akademia Umiejętności. Wydział Historyczno-Filozoficzny*, Kraków, 1921–28/29
- *Rozprawy Wydziału Historyczno-Filozoficznego — Polska Akademia Umiejętności*, Kraków, 1928/29–52
- *Rozprawy Wydziału Historyczno-Filozoficznego — Polska Akademia Umiejętności*, Kraków, 1992–
- SDRE — *Studia z Dziejów Rosji i Europy Środkowo-Wschodniej*
- SEER — *Slavonic and East European Review*
- SGKP — *Słownik geograficzny Królestwa Polskiego i innych krajów słowiańskich*, 15 vols, Warsaw, 1880–1902
- SH — *Studia Historyczne*
- SIRIO — *Sbornik Imperatorskogo Russkogo Istoricheskogo Obshchestva*, 148 vols, Saint Petersburg, 1867–1916
- s.l.e.a. — without place or date of publication
- Sobótka — *Śląski Kwartalnik Historyczny 'Sobótka'*
- SPPP — *Starodawne Prawa Polskiego Pomniki*, 12 vols, 1856–1921
- SRP — *Scriptores Rerum Polonicarum*, 22 vols, Kraków, 1872–1917
- SSS — *Słownik Starożytności Słowiańskich*, 8 vols, Wrocław, 1961–96
- St. Źr. — *Studia Źródłoznawcze*
- Urządnicy — *Urządnicy Dawnej Rzeczypospolitej XII–XVIII Wieku. Spisy*, ed. Antoni Gąsiorowski, 1985–
- Urządnicy, Litwa — *Urządnicy Wielkiego Księstwa Litewskiego. Spisy*, ed. Andrzej Rachuba, 4 vols, Warsaw, 2003–09
- VC — *Volumina Constitutionum*, Warsaw, 1996–
- VL — *Volumina Legum*, 10 vols, Warsaw, 1732–93
- ZH — *Zapiski Historyczne*

MODIFIED LIBRARY OF CONGRESS TRANSLITERATION

Cyrillic		Transliteration		Cyrillic		Transliteration	
А	а	А	а	О	о	О	о
Б	б	В	в	П	п	Р	р
В	в	У	у	Р	р	С	с
Г	г	Г	г	С	с	Т	т
In Ukrainian and Belarusian		Н	н	Т	т	Т	т
Ґ	ґ	Г	г	Ѡ	ѡ	Ѓ	ѓ
Ґ	ґ	Ґ	ґ	У	у	У	у
Д	д	Д	д	Ў	ў	Ў	ў
Ђ	ђ	Ђ	ђ	Ф	ф	Ф	ф
Е	е	Е	е	Х	х	Kh	kh
Є	є	Іе	іе	In Serbo-Croat and Macedonian		Н	н
Ë	ë	Е	е	Ц	ц	Тs	ts
In Belarusian		Іо	іо	In Serbo-Croat and Macedonian		С	с
Ж	ж	Zh	zh	Ч	ч	Ch	ch
In Serbo-Croat		Ž	ž	In Serbo-Croat and Macedonian		Č	č
Џ	џ	Ј	ј	Ш	ш	Sh	sh
З	з	З	z	In Serbo-Croat and Macedonian		Š	š
С	с	Dz	dz	Щ	щ	Shch	shch
И	и	І	і	In Bulgarian		Sht	sht
In Ukrainian		У	у	Ъ	ъ	"	"*
І	і	Ї	ї	In Bulgarian		Ǻ	ǻ*
In Ukrainian and Belarusian		І	і	Ы	ы	У	у
Ї	ї	Ї	ї	Ь	ь	'	'
Й	й	І	і	Ѣ	ѣ	Ie	ie
Ј	ј	Ј	ј	Э	э	E	e
К	к	К	к	Ю	ю	Iu	iu
Ќ	ќ	Ќ	ќ	Я	я	Ia	ia
Л	л	Л	l	Ж	ж	Ў	ў
Љ	љ	Lj	lj	ЇЖ	їж	Iü	iü
М	м	М	m	Ө	ө	F	f
Н	н	Н	n	У	у	Ÿ	ÿ
Њ	њ	Nj	nj	* Transliterated in middle of word. Disregarded when final.			